

PAWILON POLSKI W WENECJI

Córka

kuratorzy: Łukasz Mojsak, Łukasz Ronduda

artystka: Aneta Grzeszykowska

Dokumentacja złożona do konkursu
na kuratorski projekt wystawy w Pawilonie Polskim
na 60. Międzynarodowej Wystawie Sztuki
w Wenecji w 2024 r.

Córka. Koncepcja wystawy

Córka to wystawa cyklu 23 wielkoformatowych fotografii. Artystka wchodzi na nich w interakcję z rzeźbą przedstawiającą jej własną córkę – z jej hiperrealistycznym modelem. Ten gest pomieszczenia wizerunku z osobą, martwego z żywym i sztucznego z prawdziwym pozwala sformułować złożoną wypowiedź o sztuce i rodzicielstwie.

Przygotowany z myślą o Pawilonie Polskim pokaz jest odwróceniem innego cyklu prac artystki, *Mama* (2018), który prezentowany był na wystawie głównej ubiegłorocznego 59. Biennale sztuki w Wenecji. Autorka posłużyła się w nim lalką-repliką samej siebie. Oddała ją w ręce swojej córki i sfotografowała szereg scen, od sielankowych (pływanie w jeziorze) i groteskowych (dziewczyna robiąca makijaż lalce), do niejednoznacznych i niepokojących (lalka owinięta w plandekę). Proponowana wystawa jest jednak całkowicie nową i autonomiczną realizacją. Tylko ona zostanie zaprezentowana w Pawilonie.

Artystka tworzy sytuacje, które zacierają granice między kontaktem z bliską osobą i przedmiotem. W proponowanym cyklu prac to ona posługuje się wiernym modelem swojej córki. Przeprowadza działanie o silnym egzystencjalnym i ontologicznym wymiarze, poprzez które zgłębia relacje między matką i córką, żywym człowiekiem i jego wizerunkiem.

Imitująca córkę figura to popiersie, niedokończona postać, przez co interakcje matki z nią stają się aktami tworzenia. Jej ciało przenika się z modelem, uzupełnia jego brakujące elementy. Z kolei rzeźba córki przykrywa matkę, zastaniając młodym ciałem przejawy jej starzenia się. Powstaje złożony obraz relacji między tymi dwoma ciałami, a zarazem piękna metafora relacji rodzicielskiej, w której rodzic pragnie odcisnąć ślad na ciele i tożsamości swojego dziecka. Artystyczna interakcja z dzieckiem-lalką wyolbrzymia obraz rodzicielskiego marzenia o pełnej kontroli nad potomstwem – pragnienia, by „ułożyć” dziecko i jego życie.

Fotografie zawierające ładunek niepokoju i niesamowitości prezentowane będą na tle cielistego różu ścian, jak z pokoju dziecięcego, odzwierciedlając niejednoznaczność ukazywanej relacji. Zarysowując analogię między wychowywaniem i rzeźbieniem, autorka przenosi swój kontakt z córką na terytorium artystyczne. Na styku życia i sztuki zachodzi istotne wydarzenie, które rzuca światło na ich przecięcie w oparciu o osobiste przeżycie rodzicielstwa. Praca niesie mocny przekaz dotyczący ontologii człowieka i przedmiotu w świetle ich artystycznego odwzorowania.

Zawiązany tu splot zacieśnia się jeszcze bardziej, jeśli weźmiemy pod uwagę, że córka artystki – która jest głównym punktem odniesienia dla projektu – wcale w nim nie występuje. To nie ją widzimy w kontakcie z jej matką. Konfrontując percepcję widza z modelem młodej dziewczyny, artystka podejmuje grę ze skłonnością ludzkiego mózgu do doszukiwania się podobieństw do znanych mu osób i rzeczy. Poszukuje granic tego utożsamienia.

Refleksję tę powiązać można z historią rozwoju robotów i badaniami ludzkich reakcji emocjonalnych na ich wygląd. Pracujący na tym polu w latach 70. japoński inżynier Masahiro Mori odkrył, że kontakt z robotami łudzaco podobnymi do ludzi budził poczucie dyskomfortu powodowane drobnymi dysonansami i różnicami zdradzającymi, że nie mamy jednak do czynienia z człowiekiem. Diagnozował „niesamowitość” tych tworów, rozumianą jako fakt, że są one znajome, a jednak obce.

Zatarcie przez artystkę rozróżnienia między córką i jej wierną kopią nabiera szczególnej aktualności właśnie dziś. Mamy do czynienia z przełomowym momentem w rozwoju robotyki i sztucznej inteligencji, gdy technologie takie, jak deepfake rozmywają granice między człowiekiem i imitacją. Boty i roboty wydają się coraz bardziej ludzkie, a ludzie coraz bardziej zbędni. Praca artystki staje się w tym świetle przyczynkiem do wybiegającej w przyszłość refleksji na temat relacji między człowiekiem i jego technologicznym wizerunkiem przejmowanym przez algorytmy, nad którymi tracimy kontrolę.

Córka to przenikliwe i aktualne studium rzeczywistości, a jednocześnie osobista wypowiedź na jeden z najważniejszych tematów w życiu, jakim jest macierzyństwo.

Działania artystki prowadzone konsekwentnie od lat stawiają ją w jednym rzędzie z najciekawszymi twórcami na scenie międzynarodowej. Proponowanej tu wystawie towarzyszyć będzie katalog (w wersji angielskiej i polskiej) zawierający wyczerpującą dokumentację i krytyczny namysł nad dwoma kluczowymi cyklami fotograficznymi: *Mama* (2018) i *Córka* (2024). Jego publikacja pozwoli mocniej zaznaczyć obecność artystki w międzynarodowym obiegu, popularyzując jej twórczość jako wyjątkowe zjawisko w europejskiej i światowej sztuce współczesnej.

***Daughter.* Exhibition concept**

Daughter is an exhibition of a series of 23 large-format photographs. They portray the artist interacting with a sculpture representing her own daughter – her hyper-realist model. This gesture of mixing the image and the person, the dead and the living, the artificial and the real, allows for formulating a complex statement on art and parenthood.

Created with the Polish Pavilion in mind, the exhibition marks a reversal of another series by the artist, *Mama* (2018), presented at the main exhibition of last year's 59th Art Biennale in Venice. The author used a replica-doll of herself. She gave it to her daughter and photographed a range of scenes, ranging from idyllic (swimming in a lake), to grotesque (girl putting make-up on the doll), to grim (the doll wrapped in tarp). However, the proposed exhibition is an entirely new and autonomous project, and only this project will be presented in the Pavilion.

The artist creates situations that blur the border between contact with a beloved person and an object. In the proposed series, it is her who makes use of a faithful model of her daughter. She carries out an activity with a powerful existential and ontological edge, through which she explores relations between mother and daughter, a living person and their representation.

The imitation of the daughter is a bust, an incomplete figure, which turns the mother's interactions with it into acts of creation. Her body merges with the model, substituting for its missing elements. In turn, the sculpture of the daughter covers the mother, veiling with her young body the symptoms of ageing. What emerges is a complex image of the relation between these two bodies and a beautiful metaphor for parenthood, in which the parent seeks to leave a mark on the body and identity of their child. This artistic interaction with the child-doll builds an exaggerated vision of parents' dream of being in full control of their offspring – the desire to "direct" their child and his or her life.

Somewhat disturbing and uncanny, the photographs will be presented against the background of pastel pink walls, like in a child's room, reflecting the ambiguity of the portrayed relation. Drawing an analogy between raising a child and sculpting, the artist transfers contacts with her daughter onto the artistic territory. An important event occurs between life and art, which sheds light on their intersection through the prism of the personal experience of parenthood. The work conveys a powerful message concerning the ontology of humans and objects in the light of their artistic representation.

This tangle becomes even more tight-knit if we realise that the artist's daughter – the central point of reference in the project – does not feature in it at all. It is not her we see in contact with her mother. Confronting the viewer's perception with a model of a young girl, the artist launches a game with human brain's tendency to seek similarities to familiar people and things. She explores the limits of such identification.

This reflection can be associated with the history of the development of robots and research on human emotional reactions to their appearance. Japanese engineer Masahiro Mori, who worked in this field in the 1970s, discovered that contact with robots strikingly similar to humans inspired a sense of discomfort caused by tiny dissonances and differences that revealed they were not actual humans. He diagnosed an "uncanniness" of such creatures, understood as the fact that they are familiar and yet alien.

Problematizing the differentiation between the artist's daughter and her faithful copy becomes extremely topical today as we are witnessing a breakthrough moment in the development of robotics and AI, when technologies such as deepfake blur the borders between humans and imitations. Bots and robots seem ever more human, while humans seem more and more redundant. In this light, the artist's work offers a basis for forward-looking reflection on the relation between the human being and their technological image appropriated by algorithms that are getting out of control.

Daughter is a probing and topical study of reality and, at the same time, a personal statement on one of the most important topics in life: maternity.

The artist's activities pursued consistently for years put her on the same level as the most interesting artists on the international scene. The proposed exhibition will be accompanied by a catalogue (in English and Polish) with exhaustive documentation of and critical reflection on her two seminal photographic series: *Mama* (2018) and *Daughter* (2024). This publication will powerfully mark the artist's presence in the international circulation, popularising her work as a unique phenomenon in European and global contemporary art.